

پنجره‌ای رو به معبود؛ تقوا، پایداری، سعادت‌مندی

در رابطه بین تقوا و عاقبت، باید فهمید معنای عاقبت چیست تا رابطه‌اش با تقوا را بفهمیم؟ ...

در رابطه بین تقوا و عاقبت، باید فهمید معنای عاقبت چیست تا رابطه‌اش با تقوا را بفهمیم؟ پیش‌تر بحث تقوا بود و کرامت، کرامت هم گفتیم که یعنی چه. انسان هیچ وقت ذلت نمی‌خواهد، عزت، شرافت و فضیلت می‌خواهد، برتری می‌خواهد؛ این جزء فطریات انسان است. خب این را می‌خواهی برو فضیلت تقوا را به‌دست بیاور. تقوا چیزی را که از درون طالب آن هستی به تو می‌رساند. اما عاقبت یعنی چه؟ عاقبت در لغت یعنی آخر کار ولی ما نمی‌خواهیم لغوی بحث کنیم. عاقبتی که ما می‌گوییم مثل کرامتی است که انسان طالب آن است. این عبارت از سعادت است؛ باز یک امر فطری است، عین اوست. هر انسانی می‌خواهد سعادت‌مند باشد در هر بعدی؛ در سه نشئه؛ دنیا، برزخ، آخرت.

از دنیا تا آخرت در تمام این نشئات وجودی، انسان، سعادت‌مندی را طالب است. این طلب هم یک طلب تحمیلی نیست؛ این هم باز یک امر فطری است؛ یعنی انسان در رابطه با هر کاری می‌خواهد پیروز باشد. انسان هیچ وقت طالب شکست نیست؟! در ذیل آیه شریفه «فَاصْبِرْ إِنَّ الْعَاقِبَةَ لِلْمُتَّقِينَ»؛ مرحوم فیض در صافی می‌گوید «#171؛ فِي الدُّنْيَا بِالطَّقَرِ وَ فِي الْآخِرَةِ بِالْفَوْزِ»؛ خیلی زیباست! در دنیا پیروزی، آخرت رستگاری. گفتیم این هم جزء فطریات انسان است.

یعنی انسان مفضول به این معناست؛ این از خواسته‌های درونی انسان است که آمیخته شده است با وجودش. من می‌گویم انسان عین مسئله کرامت است. همان‌طور که شرافت می‌خواهد، همان‌طور هم پیروزی می‌خواهد در تمام نشئات. قرآن رابطه بین عاقبت و تقوا را زیبا بیان می‌کند. می‌فرماید: اگر می‌خواهی پیروز بشوی (چون پیروزی همیشه آخر کار است، اول کار نیست که یک مدتی بگذرد در راه قدم بردارد بعد ببینیم چه می‌شود. روی این جهت هم هست که تعبیر به عاقبت می‌کنند. همان پیروزی است. این تعبیر به عاقبت از ظرافت است، لذا قرآن نیز می‌گوید عاقبت، نمی‌گوید فلاح، رستگاری) راه گذارش از تقواست.

آن چیزی که نقش اساسی در پیروزی انسان در تمام نشئه‌های وجودی‌اش دارد تقواست. در اینجا این مسئله پیش می‌آید که ما می‌بینیم برخی انسان‌ها که ادعای تدبیر می‌کنند، وقتی وارد کار می‌شوند پیروز نمی‌شوند چرا؟ این یعنی هدف‌گیری‌اش درست است اما گاهی راه رسیدن به هدفش را اشتباه می‌کند.

گاهی هم می‌گوییم اشتباه در تطبیق دارد که اگر این همان راهی را که انبیا گفته‌اند آن راه را برود به آن هدفش که سعادت‌مندی است می‌رسد. اگر انسان پایداری کند چون تقوا زیربنای عملی‌اش عبارت از صبر است، پایداری و تحمل است. راهی را که انبیا و اولیا برای ما گذاشتند برای رسیدن به هدفمان که همان سعادت‌مندی است مشکلاتی دارد چون مشکلات دارد ما چه کار می‌کنیم؟ صبر نمی‌کنیم، راه را عوض می‌کنیم، قهراً به هدف هم نمی‌رسیم. اشتباه در تطبیق هم منشأش باز هوای نفس است. به تعبیر من راحت طلبی در دنیا است که مانع می‌شود.